

УДК 330.341.1

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ТВАРИННИЦТВІ УКРАЇНИ

Болтянська Н.І.¹, к.т.н.,

Болтянський О.В.¹, к.т.н.

¹*Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна.*

Одним із наслідків політичної кризи в Україні стала дестабілізація в економіці держави. Стабільність та розвиток аграрного сектора економіки, враховуючи світовий досвід, європейські стандарти та важливість забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантується за умов активізації інноваційного та наукоємного виробничого процесу. Питання активізації інноваційного розвитку в сільському господарстві, та тваринництві зокрема, набуває актуальності і є одним із ключових чинників для подальшого стратегічного розвитку та економічного зростання [1,2].

Агропромисловий комплекс є складною соціально-економічною системою, що складається з різних підсистем. Його центральною ланкою є сільське господарство, у складі якого особливе місце займає тваринництво, що є підсистемою по відношенню до агропромислового комплексу і системою по відношенню до супідрядних елементів – підгалузей [3].

Галузь тваринництва відноситься до другого надзвичайно важливого напрямку сільського господарського, завданням якого є розведення сільськогосподарських тварин для виробництва продукції, яка використовується як продукти харчування для населення та як сировина для харчової та легкої промисловості.

Основним механізмом досягнення запрограмованих цілей в галузі тваринництва є його інноваційний розвиток, основу якого складають: відтворення, ефективність, інтенсифікація, конкурентоспроможність, інноваційний процес, інвестиції і інше. Досягти бажаних результатів розвитку галузі можна різними шляхами, але застосовувати необхідно оптимальні, які в кінцевому результаті становлять всю сукупність інноваційних процесів в цілій галузі.

В сільськогосподарському виробництві існує значно більше ризиків при запровадженні інновацій, так як необхідно враховувати їх вплив не лише на зростання виробничих можливостей, а й на земельні, водні ресурси (екологію) та вплив на тварин, як живих організмів.

До особливостей розвитку інноваційних процесів в тваринництві, можна віднести наступне (рис. 1):

Рис. 1. Особливості розвитку інноваційних процесів в тваринництві

В тваринництві швидкість обороту інноваційного капіталу і його приріст не можуть конкурувати з промисловістю. Особливо це стосується виведення нових порід тварин, яке іноді сягає десятки років.. Перелом негативних тенденцій, які мають місце в галузі протягом останніх двох десятиліть, з одночасним економічним ростом вимагає запровадження новітніх науково-технічних досягнень, забезпечуючи при цьому максимальну оптимізацію використання обмежених фінансових, інвестиційних, матеріально-технічних ресурсів. Основним механізмом досягнення запрограмованих цілей в галузі тваринництва є його інноваційний розвиток, основу якого складають наступні процеси і категорії - відтворення, ефективність, інтенсифікація, конкурентоспроможність, інновація, інноваційний процес, інноваційна діяльність, інноваційна привабливість, інноваційна політика, інноваційний капітал, інвестиції. Тільки розширене відтворення є ключовою метою інноваційного розвитку системи тваринництва. Останнім часом зростає актуальність і значимість досліджень, присвячених вивченню інструментів стимулювання інноваційної діяльності в аграрній сфері, у тому числі й за рахунок державної підтримки та фінансування аграрних інновацій. На сучасному етапі розширене відтворення в аграрній сфері стає неможливим без присутності в ньому фактору науки, а економічний розвиток сільськогосподарських і переробних підприємств АПК набув інноваційного характеру. Одна із центральних проблем при цьому – стимулювання інноваційної діяльності, раціональне фінансування науково-технічних та інноваційних програм в аграрній сфері, що потребує відповідних досліджень.

У загальному ж випадку інноваційний процес в АПК – це комплексний, керований процес, спрямований на створення, впровадження і використання принципово нової або модифікованої аграрної технології, що задовольняє конкретні потреби аграрних утворень і забезпечує

останнім економічний, технічний або соціальний ефект. Інноваційний розвиток тваринництва однозначно передбачає його інтенсифікацію, яка включає одночасно з процесом розширеного відтворення і якісне вдосконалення на кожній з його стадій (біологічній, технічній, економічній, соціальній і екологічній) на основі запровадження досягнень науково-технічного прогресу.

Поняття інновації в тваринництві, на відміну від інших галузей, визначається як кінцевий результат діяльності не через запровадження нової або вдосконаленої продукції, а в основному вони реалізуються через запровадження в виробництво нової техніки, технології, організації виробництва, системи його управління, а особливо нових порід тварин, з метою отримання економічного, соціального, екологічного ефекту і прискорення процесу розширеного відтворення.

З огляду на це, інноваційну діяльність в тваринництві можна визначити, як сукупність послідовно здійснюваних дій по вдосконаленню технології і організації виробництва, на основі використання результатів наукових досліджень і розробок, або передового виробничого досвіду з метою модернізації виробництва і виходу на нові ринки. Останнім часом традиційні молочні продукти на ринку почали замінювати на молокозмісні. З розвитком сучасних технологій виробництва харчової продукції поряд з традиційними молочними продуктами на полицях торгових мереж з'явилися дуже схожі з ними продукти, які, однак, не мають відповідної харчової цінності – продукти з невластивими раніше добавками: немолочними жирами, штучними барвниками та іншими інгредієнтами і складниками, що додаються для зменшення собівартості продукції. Це так звані молокозмісні продукти [6,7].

Часто такі назви та маркування вводять в оману споживачів, і відрізнити молочний продукт від молокозмісного досить важко. Крім того, на ринку порушуються правила добросовісної конкуренції між виробниками традиційних й інших молочних продуктів та тими, які у виробництві використовують більш дешеві замітники складових молока. Це свідчить про зростання споживчого попиту і неспроможність сільськогосподарського виробництва у короткостроковому періоді задовольнити додаткові потреби ринку у молоці. Саме тому, з огляду на сучасні тенденції створення та широкого використання підприємствами більш дешевих заміників натурального молока при переробці на готові продукти, виробники молока усіх категорій змушені шукати шляхи, щоб «залишитися на плаву», тому подальший розвиток молочного скотарства доцільно проводити у напрямку впровадження інноваційних технологій [8-10]. Це сприятиме нарощуванню обсягів виробництва, зростанню продуктивності праці в галузі, покращенню якості продукції, її конкурентоспроможності. Адже при постійному зростанні конкуренції головним фактором виживання підприємства стає його інноваційність, що передбачає широкомасштабне освоєння інноваційних

технологій. На сучасному етапі в галузі тваринництва склалися всі умови для переходу до інноваційного шляху розвитку. Реформування аграрного сектора економіки проходило на основі його старої матеріально-технічної бази, супроводжувалося швидким моральним і технічним старінням техніки і відставанням технології, які за цей час не оновлювалися і практично вичерпали свій ресурс. Назріла гостра необхідність освоєння нової техніки і технологій.

Список використаних джерел

1. Болтянський О.В. Щодо оцінки потенційної можливості застосування ресурсозберігаючих технологій на підприємствах молочного скотарства. Науковий вісник ТДАТУ. 2016. Вип. 6. Т.1. С. 50-55.
2. Болтянська Н. І. Роль технічного сервісу при забезпеченні високоєфективного функціонування технологічного процесу виробництва продукції тваринництва. Науковий вісник ТДАТУ. Мелітополь, 2013. Вип. 3. Т.1, С. 103-110.
3. Sklar O. G. Mechanization of technological processes in animal husbandry: textbook. manual. Melitopol: Color Print. 2012. 720 p.
4. Болтянська Н.І. Зниження енергоємності виробництва продукції тваринництва за рахунок скорочення енергії на кормоприготування. Інженерія природокористування. 2018. №1(9). С. 57–61.
5. Sklar O. G. Fundamentals of designing livestock enterprises: a textbook. Condor Publishing House. 2018. 380 p.
6. Болтянська Н.І. Оптимізація параметрів стимулюючих дій при виконанні підготовчих операцій доїння. Праці ТДАТУ. 2011. Вип.11. Т.5. С. 47-51.
7. Болтянська Н.І. Обґрунтування технологічних параметрів механічного стимулювання (масажу) вимені високопродуктивних корів. Праці ТДАТУ. 2012. Вип.2. Т.5. С. 23-30.
8. Болтянська Н.І. Теоретична оцінка економічної ефективності виробництва молока. Мат. II-ї Наук.-техн. конф. «Технічний прогрес у тваринництві та кормовиробництві». Глеваха, 2013. С. 7-10.
9. Болтянська Н.І. Наслідки неправильної переддоїльної стимуляції вимені високопродуктивних корів. Мат VI-ї Наук.-техн. конф. «Технічний прогрес у тваринництві та кормовиробництві». Глеваха, 2018. С. 11-13.
10. Болтянська Н.І. Залежність якісних і кількісних показників молока від якості механічної стимуляції вимені. ТЕЗИ II Міжнародної наук.-практ. конф. «Сучасні технології аграрного виробництва». Київ: НУБіП України, 2016. С. 109-110.
11. Boltianska N., Sklar R., Podashevskaya H. Directions of automation of technological processes in the agricultural complex of Ukraine. Сб. научн. ст. Минск: БГАТУ, 2020. С. 519-522.